

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp asjaosalised

Meie 17.05.2024 nr 2.1-1/24/492-1209-2

Tallinna Haraka Lasteaed
Haridus-ja Noorteamet (Rajaleidja)
haraka@haraka.edu.ee;
andmekaitse@tallinnlv.ee;
rajaleidja@harno.ee;
andmekaitse@harno.ee

Tähelepanu juhtimine (Rajaleidja otsused) (Rajaleidja otsused)

Andmekaitse Inspeksioon sai Haraka lasteaia lapsevanema pöördumise, mille kohaselt on lapse osas alates sügisest 2023 kehtiv Rajaleidja otsus. 2024 jaanuar vanem on oma initsiatiivil küsinud Rajaleidjalt lisaks nõu ja saanud uue otsuse, aga valis, et ei soovi selle rakendamist ja ei jaga seda lasteaiaiga. Pöördumise kohaselt helistas aga 25.04 lasteaia eripedagoog Rajaleidjasse ja küsis ikkagi infot otsuse kohta. Edasi ei ole meile teada kas ja kui palju infot Rajaleidja lasteaiaiga jagas.

Selgitame, et isikuandmete töötlemiseks, sh edastamiseks peab olema isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artiklis 6 mõni sätestatud õiguslikest alustest (näiteks seadusest tulenev alus või avaliku ülesande täitmine). Eriliigiliste isikuandmete puhul IKÜM artiklist 9. Seejuures ei ole lasteaial eriliigiliste isikuandmete töötlemiseks muud alust kui isiku vabatahtlik nõusolek ehk juhul kui isik on omal soovil andmed ise esitanud.

Antud juhul on lasteaial juba eelnev kehtiv Rajaleidja otsus, mida vanem on jaganud ehk soovinud selle täitmist, seejuures ei muuda uus otsus automaatselt eelnevat kehtetuks, vaid see lõppeb selles määratud tähtajal. Rajaleidja nõustamine ja saadud otsus on vanema võimalus, aga ei ole seaduslikku regulatsiooni, mille kohaselt otsust automaatselt haridusasutusega jagatakse või selle täitmist jõustatakse, seega saab see toimuda vaid vanema eelneval tahteavaldusel. Sel juhul tekib lasteaial õiguslik alus saadud isikuandmete töötlemiseks, sh kohustus ka teatud meetmete rakendamiseks.

Määruse [Lapse erilasteaeda või -rühma vastuvõtmise ning väljaarvamise alused ja kord](#) § 2 lg 1 kohaselt võetakse erilasteaeda, lasteaia sobitus- või erirühma vastu lapsevanema või eestkostja kirjaliku avalduse alusel ning koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel. Samuti eeldab välja arvamine § 4 alusel, et on:

- 1) lapsevanema või eestkostja kirjaliku avaldus;
- 2) koolieelse lasteasutuse või koolivälise nõustamismeeskonna soovitus.

Sellest lähtuvalt on esmane tingimus vanema tahteavalduse ja siis on tal vajalik ise esitada nõustamismeeskonna soovitus, mis annab selleks aluse. Seega ei saa mööda minna vanema tahteavaldusest ja arvestada soovitusel ilma vanema tahteavalduseta ehk lasteaial ei ole õigust töödelda Rajaleidja otsuses toodud isikuandmeid kui ei ole eelnevat vanema tahteavaldust meetmete rakendamiseks.

Veel täiendame, et õpilasele väljastatud koolivälise nõustamismeeskonna tõhustatud ja eritoe soovitusi tervikuna töödelda direktor ja haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija.

Kuivõrd õpilast õpetavad ja talle vajalikku tuge peavad igapäevaselt pakkuma eelkõige aga õpetajad, siis on mõistetav, et nendenigi peavad koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel jõudma. Küll aga tuleb seejuures jälgida IKUM-st tulenevat minimaalsuse põhimõtet – soovitusel tuleks edastada õpetajatele üksnes mahus ja ulatuses, mis on vajalik lapsele toe pakkumiseks. Kui nõustamismeeskonna soovitusel sisaldavad muud infot lisaks konkreetsetele õppekorralduslikele soovitusetele (uuringute läbiviimist, tervisekirjeldust, perekondliku olukorra kirjeldust jm), siis on küsitav, miks ja millisel eesmärgil on muu info edastamine õpetajatele vajalik.¹ Ka Haridus- ja Teadusministeerium on rõhutanud, et õpilasele rakendatava toe maht ja sisu ei sõltu niivõrd õpilase meditsiinilisest diagnoosist või määratud puudest, kuivõrd sellest, millist õppekorraldust ja tugiteenuseid ta vajab.² Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija roll peaks eelkõige olema n-ö vahelüli olemine koolivälise nõustamismeeskonna ja kooli vahel.³ Nii saabki koordineerija selekteerida soovitudest välja selle olulise info – soovitusel õppekorralduste ja tugiteenuste rakendamiseks, mis on õppetöö korraldamiseks ja õpilase toetamiseks vajalik – ja need õpetajatele edastada. Seega nõustamismeeskonna otsuse edastamine õpetajatele toimub haridusasutuse seadusjärgse kohustuse täitmise alusel (lapsele õppetööks vajaliku toe pakkumine), siis eelkõige on õpetajate jaoks olulised Rajaleidja keskuse antavad õppekorralduslikud soovitusel. Kogu otsuse, kui see sisaldab mh ka muud infot lisaks sellele, mis on vajalik tõhustatud või eritoe rakendamiseks, tervikuna edastamine ei ole kooskõlas minimaalsuse põhimõttega.

Eeltoodust tulenevalt juhime Haridus-ja Noorteametile (Rajaleidja) tähelepanu, et kõik töötajad oleks teadlikud, et Rajaleidja otsuseid jagavad vanemad omal soovil, ja HARNO ei saa neid ilma vanema soovita jagada ise otse haridusasutustega. Lasteaial palume üle vaadata oma senine praktika ja sellistes olukordades mitte minna mööda vanema soovist kui selleks puudub muu õiguslik alus. Oleme toonud välja üksnes õiguslikud aspektid, aga palume kõigil asjaosalistel lähtuda eelkõige lapse vajadustest⁴ ja olla sellistes kaasustes avatud aruteludele, sh vajadusel arutada kui sarnased olukorrad vajaks teistsugust regulatsiooni.

Lugupidamisega

Kadri Levand

peadirektori volitusel

¹ Haridus- ja teadusministri 08.02.2018. a määruse nr 2 „Koolivälisele nõustamismeeskonnale soovitusel andmiseks esitatavate andmete loetelu, taotluse esitamise ning koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel andmise tingimused ja kord“ § 6 lg-st 1 tuleneb, et nõustamismeeskond tugineb soovitusel andmisel lapse kohta eelnevalt läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise ja spetsialistide uuringute tulemustele ning muule lapse kohta teada olevale asjakohasele informatsioonile. Kui see info sisaldub ka otsuses, siis tuleks hinnata, kas sellise info edastamine õpetajatele lähtub minimaalsuse ja eesmärgipärasuse põhimõtetest.

² <https://hm.ee/uldharidus-ja-noored/alus-pohi-ja-keskharidus/toe-vajadusega-opilased-oppekorraldus-ja-tugiteenused#voim>

³ „Õpilase toetamine koolis. Juhendmaterjal“, lk 10, leitav https://harno.ee/sites/default/files/documents/2022-02/Juhendmaterjal_6pilase_toetamiseks_22.pdf.

⁴ Nt Lastekaitseseadus § 26 alusel on kohustus teavitada KOV-i kui on tegemist abivajavad lapsega.